

MAÜ
PRESS

Artuklu Akademi

İlahiyat Öğrencilerinin Konuşma Öz Yeterliklerinin Akademik İçsel Motivasyonlarıyla İlişkisinin İncelenmesi

Recep Uçar | [0000-0003-0520-577X](https://orcid.org/0000-0003-0520-577X) | recep.ucar@inonu.edu.tr

Doç. Dr. | İnönü Üniversitesi | İlahiyat Fakültesi | Din Eğitimi Anabilim Dalı | Malatya | Türkiye

<https://ror.org/04asck240>

Veysel Karani Altun | [0000-0002-4128-5394](https://orcid.org/0000-0002-4128-5394) | vkaltun@firat.edu.tr

Dr. Öğr. Üyesi | Fırat Üniversitesi | İlahiyat Fakültesi | Din Eğitimi Anabilim Dalı | Elazığ | Türkiye

<https://ror.org/048b6qs33>

Şeyma Sezgin | [0000-0002-2412-0301](https://orcid.org/0000-0002-2412-0301) | seyma.dokumaci@gmail.com

Doktora Öğrencisi | İnönü Üniversitesi | İlahiyat Fakültesi | Din Eğitimi Anabilim Dalı | Malatya | Türkiye

<https://ror.org/04asck240>

Atıf: Uçar, Recep– Altun, Veysel Karani – Sezgin, Şeyma. “İlahiyat Öğrencilerinin Konuşma Öz Yeterliklerinin Akademik İçsel Motivasyonlarıyla İlişkisinin İncelenmesi”, *Artuklu Akademi* 12/1 (Haziran 2025), 87-108. <https://doi.org/10.34247/artukluakademi.1645049>

Öz: Bu çalışmanın amacı, ilahiyat öğrencilerinin konuşma öz yeterliliklerini akademik içsel motivasyonlarıyla olan ilişkisini incelemektir. Araştırmanın örneklemi İnönü Üniversitesi İlahiyat Fakültesinde 2021-2022 eğitim öğretim yılı bahar döneminde öğrenim gören 301 öğrenci ile oluşmaktadır. Araştırmanın verileri kişisel bilgi formuna ek olarak ‘Konuşma Becerisine Yönelik Öz Yeterlilik Ölçeği’ ve ‘Akademik İçsel Motivasyon Ölçeği’nden oluşan veri toplama aracı ile kesitsel tarama yapılarak toplanmıştır. Elde edilen veriler nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeliyle karşılaştırmalı olarak incelenmiş ve literatür çerçevesinde yorumlanmıştır. Araştırmada öğrencilerin konuşma öz yeterliklerinin ve akademik içsel motivasyonlarının orta düzeyde olduğu saptanmıştır. Yine öğrencilerin akademik içsel motivasyonlarıyla akademik öz yeterlikleri arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Din Eğitimi, Yükseköğretim, İlahiyat Fakültesi, Dini Hitabet, Konuşma Öz Yeterliği, Akademik İçsel Motivasyon

Makale Bilgileri

Makale Türü	Araştırma Makalesi
Değerlendirme	İki Dış Hakem / Çift Taraflı Körleme
Geliş Tarihi	22.02.2025
Kabul Tarihi	31.05.2025
Yayın Tarihi	30.06.2025

Benzerlik Taraması	Yapıldı- intihal.net										
Yapay Zeka Beyanı	Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde yapay zeka tabanlı herhangi bir araç veya uygulama kullanılmamıştır. Çalışmanın tüm içeriği, yazarlar tarafından bilimsel araştırma yöntemleri ve akademik etik ilkelere uygun şekilde üretilmiştir.										
Etik Kurul İzni	Etik onay, İnönü Üniversitesi, Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu tarafından verilmiş olup 06.06.2022 tarihli ve 06 numaralıdır.										
Etik Bildirim	artukluakademi@gmail.com										
Yazar Katkıları	<table><tr><td>Araştırmanın Tasarımı</td><td>Yazar-1 (%40) - Yazar-2 (%30) - Yazar-3 (%30)</td></tr><tr><td>Veri Toplanması</td><td>Yazar-1 (%40) - Yazar-2 (%35) - Yazar-3 (%25)</td></tr><tr><td>Araştırma - Veri Analizi - Doğrulama</td><td>Yazar-1 (%35) - Yazar-2 (%35) - Yazar-3 (%30)</td></tr><tr><td>Makalenin Yazımı</td><td>Yazar-1 (%40) - Yazar-2 (%35) - Yazar-3 (%25)</td></tr><tr><td>Metnin Geliştirilmesi ve Tashihi</td><td>Yazar-1 (%40) - Yazar-2 (%35) - Yazar-3 (%25)</td></tr></table>	Araştırmanın Tasarımı	Yazar-1 (%40) - Yazar-2 (%30) - Yazar-3 (%30)	Veri Toplanması	Yazar-1 (%40) - Yazar-2 (%35) - Yazar-3 (%25)	Araştırma - Veri Analizi - Doğrulama	Yazar-1 (%35) - Yazar-2 (%35) - Yazar-3 (%30)	Makalenin Yazımı	Yazar-1 (%40) - Yazar-2 (%35) - Yazar-3 (%25)	Metnin Geliştirilmesi ve Tashihi	Yazar-1 (%40) - Yazar-2 (%35) - Yazar-3 (%25)
Araştırmanın Tasarımı	Yazar-1 (%40) - Yazar-2 (%30) - Yazar-3 (%30)										
Veri Toplanması	Yazar-1 (%40) - Yazar-2 (%35) - Yazar-3 (%25)										
Araştırma - Veri Analizi - Doğrulama	Yazar-1 (%35) - Yazar-2 (%35) - Yazar-3 (%30)										
Makalenin Yazımı	Yazar-1 (%40) - Yazar-2 (%35) - Yazar-3 (%25)										
Metnin Geliştirilmesi ve Tashihi	Yazar-1 (%40) - Yazar-2 (%35) - Yazar-3 (%25)										
Çıkar Çatışması	Çıkar çatışması beyan edilmemiştir.										
Lisans	Yazarlar dergide yayınlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmaları CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanmaktadır										
Dizinleme Bilgileri	Dergi TrDizin, DOAJ, EBSCO, ERIH PLUS, Ulrich's ve ATLA'da taranmaktadır.										

Examining The Relationship Between Theology Students' Self-Efficacy in Speaking and Academic Intrinsic Motivation

Recep Uçar | [0000-0003-0520-577X](https://orcid.org/0000-0003-0520-577X) | recep.ucar@inonu.edu.tr

Assoc. Prof | Inonu University | Faculty of Theology | Department of Religious Education | Malatya
| Türkiye

<https://ror.org/04asck240>

Veysel Karani Altun | [0000-0002-4128-5394](https://orcid.org/0000-0002-4128-5394) | vkaltun@firat.edu.tr

Assist. Prof. | Fırat University | Faculty of Theology | Department of Religious Education | Elazığ | Türkiye

<https://ror.org/048b6qs33>

Şeyma Sezgin | [0000-0002-2412-0301](https://orcid.org/0000-0002-2412-0301) | seyma.dokumaci@gmail.com

PhD Student | Inonu University | Faculty of Theology | Department of Religious Education | Malatya
| Türkiye

<https://ror.org/04asck240>

Citation: Uçar, Recep– Altun, Veysel Karani – Sezgin, Şeyma. "Examining The Relationship Between Theology Students' Self-Efficacy in Speaking and Academic Intrinsic Motivation", *Artuklu Akademi* 12/1 (Jun 2025), 87-108. <https://doi.org/10.34247/artukluakademi.1658471>

Abstract: The aim of this study is to examine the relationship between theology students' self-efficacy in speaking and their academic intrinsic motivation. The sample of the research consists of 301 students enrolled in the Faculty of Theology at İnönü University during the spring semester of the 2021-2022 academic year. The data were collected using a cross-sectional survey design through a data collection instrument that included a personal information form, the "Self-Efficacy Scale for Speaking Skills," and the "Academic Intrinsic Motivation Scale." The data obtained were analyzed using the correlational survey model, one of the quantitative research methods, and interpreted within the framework of the relevant literature. The study found that students' speaking self-efficacy and academic intrinsic motivation levels were at a moderate level. Furthermore, a significant relationship was identified between students' academic intrinsic motivation and their self-efficacy in speaking.

Keywords: Religious Education, Higher Education, Faculty of Theology, Religious Oratory, Speaking Self-Efficacy, Academic Intrinsic Motivation

Article Information

Article Type	Research Article
Reviewers	Two external reviewers / Double-blind
Date of Submission	22.02.2025
Date of Acceptance	31.05.2025
Date of Publication	30.06.2025
Plagiarism Checks	Done- intihal.net

<i>AI Disclosure</i>	No artificial intelligence-based tools or applications were used in the preparation of this study. All content of the study was produced by the authors in accordance with scientific research methods and academic ethical principles.	
<i>Ethics Committee Approval</i>	Ethical approval granted by İnönü University, Social and Human Sciences Scientific Research and Publication Ethics Panel, dated 06.06.2022 and numbered 06.	
<i>Complaints</i>	artukluakademi@gmail.com	
<i>Author Contributions</i>	Conceptualization	Author-1 (%40) - Author-2 (%30) - Author-3 (%30)
	Data Curation	Author-1 (%40) - Author-2 (%35) - Author-3 (%25)
	Investigation - Analysis - Validation	Author-1 (%35) - Author-2 (%35) - Author-3 (%25)
	Writing	Author-1 (%40) - Author-2 (%35) - Author-3 (%25)
	Review & Editing	Author-1 (%40) - Author-2 (%35) - Author-3 (%25)
<i>Conflict of Interest</i>	No conflict of interest declared	
<i>License</i>	The authors own the copyright of their work published in the journal and their work is published under the CC BY-NC 4.0 license.	
<i>Indexing Information</i>	The journal is indexed in TrDizin DOAJ, EBSCO, ERIH PLUS, Ulrich's and ATLA.	

Giriş

Türkiye’deki ilahiyat fakültelerinin, tarihi süreç içerisinde üstlendiği misyon, bu fakültelerde donanımlı öğrenciler yetiştirmeyi öne çıkarmaktadır. Zamanla farklı farklı eğitim programları uygulansa da ‘yüksek din mütehasssısı yetiştirmek, toplumun dini ihtiyacını karşılayacak din adamı yetiştirmek...’, ilahiyat fakültelerinin temel amaçları içerisinde yer almıştır.¹ Bununla birlikte yüksek düzeyde din eğitimi ve öğretimi gerçekleştirmek, mezunları aracılığıyla halkın ihtiyaçlarına cevap verme, günümüz problemlerine çözümler üretebilen kamuya din alanında eleman kazandırma gibi amaçları da taşımaktadır.² Hem örgün hem de yaygın din eğitimine katkı sağlayan ilahiyat fakültelerinde öğrencilerin sahip olması gereken bazı özelliklerden söz edilebilmektedir. Öğrencilerin mesleki yeterliklerinin yanı sıra görevlerini yerine getirirken toplum önünde konuşma becerisini kazanma ve eğitim gördükleri kurumu benimsemeyi konu alan akademik içsel motivasyona sahip olma gibi iç dünyaları ve iletişim becerilerinden kaynaklı bir takım yeterliklere sahip olmaları gerekmektedir.

Sosyal öğrenme kuramı öncüsü Bandura, öz yeterliği, kişinin bir performansı göstermek adına o performans için kendisine duyduğu inanç olarak tanımlamaktadır.³ Öz yeterlik algısının bireyin yaşantısından, deneyimlerinden, dolaylı yaşantılarından, sözel ikna ve psikolojik durumlarından beslendiği düşünülmektedir.⁴ Karşılıklı belirleyicilik ilkesi temel alınacak olursa bireyin yaşadığı çevrenin ve kişisel faktörlerin onun öğrenmelerini etkilediği bilinmektedir. Bu bakımdan bireyin psikososyal davranışlarını en çok etkileyen mekanizma öz yeterliktir ve öz yeterlik duygusunun bireyin yaptığı tüm eylemleri etkilediği bilinmektedir.⁵ Bu sebeple öz yeterlik inancı yüksek bireylerin daha olumlu davranışlar geliştirdikleri ve kendilerine pozitif yaklaşımlar benimsedikleri gözlenmiştir.⁶

Öz yeterliğin bir anlamda somutlaştığı becerilerden biri de konuşmadır. Konuşma, bireyin duygu, düşünce ve iç dünyasının dışı vurumu için kullandığı dilsel ve iletişimsel eylemlerin tamamını kapsamaktadır.⁷ Konuşma yalnızca bireysel değil, aynı zamanda toplumsal niteliğe sahiptir.⁸ Güzel ve etkili konuşabilmek, anlaşılması istenen olguyu, düşünceyi tam ve eksiksiz aktarabilmek iletişimde başarıyı ifade etmektedir. Bununla birlikte konuşmadaki sorunlar veya yetersizlikler iletişim sürecini de etkilemektedir.⁹ Konuşma becerisinin eğitim öğretimde en çok yararlanılan iletişim aracı olduğu söylenebilir. Buna bağlı olarak konuşma öz yeterliğinin konuşma becerisinde sahip olunması gereken özelliklerin başarılı bir şekilde edinilmesi olduğu kabul edilebilir. Konuşma becerisi için az da olsa fıtri bir kabiliyet olduğu düşüncesi karşısında onun çalışma ve şahsi gayretle geliştirilebilir bir beceri olduğu tezi daha yaygın kanaat olarak öne çıkmaktadır.¹⁰ Dini iletişim bağlamında düşünüldüğünde dini içeriği olan duygu, düşünce, bilgi,

¹ Tevhidi Tedrisat Kanunu, *Resmî Gazete* 63 (03 Mart 1340), Kanun No. 430, md. 4.

² İbrahim Turan, “Theology Education in Turkey: An Overview of the Relationship Between Teaching Programs and Employment Opportunities”, *İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 19/2 (15 Aralık 2017), 67.

³ Albert Bandura, *Social Foundations of Thought and Action: A Social Cognitive Theory* (Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall, 1986), 391.

⁴ Bandura, *Social Foundations of Thought and Action*, 46.

⁵ N. Akyol, Lise Öğrencilerinin Yabancı Dile Yönelik Kalıplaşmış Düşünceleri ve Yabancı Dil Özyeterlik Algılarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi (Afyon: Kocatepe Üniversitesi, Yüksek Lisans, 2017), 84.

⁶ Monica A. Frank, “The Pillars of the Self-Concept: Self-Esteem and Self-Efficacy”, <https://www.excelatlif.com/articles/selfesteem.htm>, Excel At Life: Pursuing Excellence in Life, Relationships, Sports and Career (2011).

⁷ Emin Özdemir, *Güzel ve Etkili Konuşma Sanatı* (İstanbul: Remzi Kitabevi, 1992), 53.

⁸ Alemdar Yalçın, *Türkçe Öğretim Yöntemleri ve Yeni Yaklaşımlar* (Ankara: Akçağ Yayınları, 2012), 78.

⁹ Dilek Ceran, “Türkçe Öğretmeni Adaylarının Konuşma Eğitimi Dersine Yönelik Tutumlarının Değerlendirilmesi”, *The Journal of Academic Social Science Studies* Volume 5 Issue 8/5 (2012), 337-358.

¹⁰ Nejat Muallimoğlu, *Hitabet Konuşma Sanatı* (İstanbul: Avcıol, 2011), 7.

tutum ya da davranışların etkili bir şekilde paylaşılması¹¹ söz konusu olduğu için konuşma becerisinin gelişimi daha çok önem arz etmektedir.

Konuşma becerisinin etkili bir şekilde kullanılabilmesi ve bu becerinin işlevsel hale gelmesi büyük ölçüde bireyin güdülenme düzeyiyle ilişkilidir. Güdüleme diğer adıyla motivasyon farklı alan düşünürleri ve araştırmacıları tarafından farklı şekillerde tanımlanmaktadır. Motivasyon, amaca yönelik eylemlerin başlatılması ve sürdürülmesi olarak tanımlandığı gibi bireyin öğrenmeye oluşturduğu içsel güç ve heves olarak da ifade edilmiştir.¹² Cowling, motivasyonu, bireyin kendi istek ve arzularını bir davranışa geçirme düzeni olarak ortaya koymuştur.¹³ Aslında motivasyon içerden ve dışardan nedenlerle bireyi eyleme yöneltten güç ve istek olarak göze çarpmaktadır.¹⁴ Bireyin motivasyonu bireyin öğrenme biçimi, gerçekleştirme arzusu, pozitif yaklaşımı ve gayret göstermesi olmak üzere dört temel unsurdan oluşmaktadır.¹⁵ Motivasyon süreç olarak ele alındığında bireyin kendi ihtiyaçlarından doğduğuna işaret edilmektedir.¹⁶ Motivasyonun çeşitleri ise, içsel ve dışsal olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Davranışçı kuramcılar dışsal motivasyonu öncelerken, bilişsel kuramcılar içsel motivasyona vurgu yapmaktadırlar. İçsel motivasyon bilme ihtiyacı, merak, girişim heyecanı, katılma ve katkı sağlama arzularından doğmaktadır.¹⁷ İçsel motivasyon da kendi içerisinde yetkinlik, merak, özerklik ve içselleştirilmiş güdülenme olmak üzere dört unsur barındırmaktadır.¹⁸ İçsel motivasyonu yüksek olan bireylerin yaratıcılıklarının arttığı ve problemlere daha çözüm odaklı yaklaşmaya eğilimli oldukları çalışmalarla ispatlanmıştır.¹⁹ Çok çeşitli konularda ve alanlarda içsel motivasyon ve motivasyon enerjisinden söz edilmekle beraber, akademik içsel motivasyon da akademik anlamda bireyin eğitim yaşantısında sahip olduğu düşünülen motivasyon türü olarak tanımlanmaktadır.²⁰ Yapılan çalışmalarda akademik içsel motivasyonları yüksek bireylerin yaşam memnuniyetlerinin de yüksek olduğu, alan yeterliklerinin ve akademik başarılarının da arttığı gözlenmiştir.²¹

Bu araştırmanın teorik çerçevesinin şekillendiği zeminin anlaşılması için konuşma öz yeterliği ve akademik içsel motivasyona ilişkin çalışmaların ele alınması önem arz etmektedir. Bu bağlamda konuşma öz yeterliği ve akademik içsel motivasyon ile ilgili son yıllarda çeşitli araştırmalar yapılmış, aralarındaki ilişki ve bu ilişkinin olası sonuçları akademik literatür çerçevesinde değerlendirilmiştir.

literatür incelendiğinde ‘konuşma öz yeterlik’ ile ilgili 2011- 2015 yılları arasında konuşma becerisine yönelik çalışmaları inceleyen Potur ve Yıldız, araştırma sonunda hedef kitlenin en çok ortaokul öğrencilerinden oluştuğu ve konuşma becerisinin okuma, dinleme ve yazma becerileriyle

¹¹ Ümit Kalkan, *Din Hizmetlerinde Etkili Konuşma ve Diksiyon* (Konya: Kitap Dünyası, 2023), 34.

¹² John M. Keller, “How to Integrate Learner Motivation Planning into Lesson Planning: The ARSC Model Approach”, *Handbook of Human Performance Technology: Improving Individual and Organizational Performance Worldwide*, ed. Harold D. Stolovitch - Erica J. Keeps (San Francisco: Jossey-Bass Pfeiffer, 1999).

¹³ Alan Cowling, *Managing Human Resources*, ed. Alan Cowling - Chloe Mailer (New York: Routledge, 2013).

¹⁴ Alev Arık, *Motivasyon ve Heyecana Giriş* (İstanbul: Çantay Kitabevi, 1996), 24.

¹⁵ Brian O’Connell, *Aspects of Learning* (London: Routledge Library, 2014), 82-85.

¹⁶ Lyman W. Porter vd. (ed.), *Motivation and Work Behavior* (Boston: McGraw-Hill/Irwin, 2003), 61.

¹⁷ Poonam C. Dev, “Intrinsic Motivation and Academic Achievement: What Does Their Relationship Imply for the Classroom Teacher?”, *Remedial and Special Education* 18/1 (Ocak 1997), 12-19.

¹⁸ Deborah Stipek, *Motivation to Learn: From Theory to Practice* (MA: Allyn&Bacon: Needham Heights, 1993), 49.

¹⁹ A. Gürdoğan, “Öğrencilerin Eğitimde Motivasyon Düzeyleri: Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Ortaca Meslek Yüksekokulu Örneği”, *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 28/1 (2012), 157.

²⁰ İhsan Bozanoğlu, “Akademik Güdülenme Ölçeği: Geliştirmesi, Geçerliliği”, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi* 37/2 (2004), 85.

²¹ M. H. Ünal-Karagüven, “Akademik Motivasyon Ölçeğinin Türkçeye Adaptasyonu”, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri* 12/4 (2012), 2599-2620.

incelendiğinin vurgusunu yapmıştır.²² Konuyla ilgili yüksek lisans ve doktora tezlerine 2016 yılında başlanarak sporcuların, öğretmen adaylarının, yöneticilerin, ortaokul öğrencilerinin konuşma becerileri, kaygıları ve yeterlikleri araştırılmıştır. Ayrıca İngilizce konuşma kaygısı ve öz yeterliği, akran ve öğretmen geri bildiriminin yabancı dil İngilizce öğrenenlerin konuşma performansı ve öz yeterlilikleri çalışmalara konu olmuştur.²³ 2016 ve sonrası makaleler incelendiğinde Arapça, Türkçe, Almanca öğretmenlerinin ve Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin konuşma öz yeterlilikleri incelenmiştir. Ayrıca aday öğretmenlerin kitap okuma alışkanlıklarına bağlı olarak konuşma öz yeterlikleri incelenmeye çalışılmıştır. Bununla birlikte geçerlik ve güvenilirlik bağlamında etkili konuşma öz yeterlilik ölçekleri, Arapça konuşma öz yeterlilik algı ölçekleri ve sözlü anlatım öz yeterlik ölçekleri geliştirilmeye çalışılmıştır. ‘İlahiyat konuşma öz yeterlik’ anahtar kelimesiyle literatüre bakıldığında Demir tarafından ilahiyat son sınıf öğrencilerinin dini hitabet öz yeterlilikleri ve DİB, din görevlileri ve din hizmetleri hakkındaki görüşleri araştırma konusu olarak ele alınmıştır.²⁴ Uçar ve Bozkurt, ilahiyat öğrencilerinin dini hitabet öz yeterlik algısına yönelik bir ön test- son test şeklindeki öğrencilerin dini hitabet öz yeterlilikleri bilişsel, duyuşsal ve uygulama boyutuyla ele almıştır. Araştırmalarının sonuçları öğrencilerin dini hitabette bilgi ağırlıklı olarak öz yeterliliklerinin arttığını, dini hitabete karşı anlamlı şekilde duyuşsal boyutun arttığını, konuşma kaygıları kısmen giderilerek öz güvenlerinde olumlu yönde değişme kaydedildiğini göstermiştir.²⁵

Literatürde ‘Akademik İçsel Motivasyon’ anahtar kelimesi ile araştırma yapıldığında, yüksek lisans ve doktora tezlerinin konuşma öz yeterlik konusuna göre daha az olduğu söylenebilir. Konuyla ilgili makaleler incelendiğinde sırasıyla akademik erteleme eğilimleri, akademik başarı, akademik motivasyon ve iyi oluş ilişkisi, akademik notlar ve yordama gücü gibi konu başlıklarının 2011 yılına kadar sürdürülen çalışmalar arasında yer aldığı gözlenmiştir. 2012 yılı itibariyle akademik motivasyon ölçekleri geliştirilmeye çalışılmış ve geçerlik-güvenirlik incelemeleri yapılmıştır. Çeşitli branşlardan öğretmen adaylarının veya öğrencilerin akademik motivasyon düzeyleri araştırılarak akademik başarı, sorgulama becerisi, akademik öz yeterlilik, azim ve psikolojik dayanıklılığı iyi oluş ilişkileri ortaya konulmaya çalışılmıştır.²⁶ ‘İlahiyat Akademik İçsel Motivasyon’ anahtar kelimesiyle tarama yapıldığında genel olarak makalelerde akademik öz yeterlik, akademik güdüleme, gelecek zaman algısı, sorumluluk sürekli kaygı düzeyi ve akademik erteleme konularının ele alındığı gözlenmiştir.²⁷ Özcan ve Karaca tarafından ele alınan makalede

²² Önder Potur - Nurettin Yıldız, “Konuşma Becerisi Alanında Yapılan Akademik Çalışmaların Eğilimleri.”, Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi 5/18 (2016), 27-40.

²³ Doğan Batur Alp Gülşen, Sporcularda Kendinle Konuşma ve Öz yeterlilik Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (Burdur: Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Yüksek Lisans, 2016); Elif Sınmaz Çoban, Yönetici ve Öğretmenlerin Kişilikleri ile Konuşma Öz Yeterlilikleri Arasındaki İlişki (İstanbul: İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Yüksek Lisans, 2019); Fatma Nur Doğan, Ortaokul Öğrencilerinin Konuşma Kaygısı, Konuşma motivasyonu, Konuşma Öz yeterliği ile Etkili İletişim Becerilerine Yönelik Algıları Arasındaki İlişki (Elazığ: Fırat Üniversitesi, Doktora, 2024).

²⁴ Ömer Demir, “İlahiyat Son Sınıf Öğrencilerinin Dini Hitabet Yeterlilikleri DİB Ve Din Görevlileri Ve Din Hizmetleri İle İlgili Görüşleri”, Bayburt Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi 9/1 (2019), 79-115.

²⁵ Recep Uçar - Mustafa Bozkurt, “İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Dini Hitabet Öz Yeterlik Algılarına Yönelik Bir Araştırma”, Marife Dergisi 21/2 (2021), 1109-1121.

²⁶ Dev, “Intrinsic Motivation and Academic Achievement”; Keller, “How to Integrate Learner Motivation Planning into Lesson Planning: The ARSC Model Approach”; Melis Arzu Uyulgan - Nalan Akkuzu, “An Overview of Student Teachers’ Academic Intrinsic Motivation”, *Educational Sciences: Theory & Practice* 14/1 (2013); Ünal-Karagüven, “Akademik Motivasyon Ölçeğinin Türkçeye Adaptasyonu”, Ahmet Çakmak-Münir Ecer, “Seçmeli Kur’an-ı Kerim Dersine Yönelik Motivasyon Ölçeğinin (skkmö) Geliştirilmesi ve Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi, *Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 19(2), 2020.

²⁷ Murat Yıldız vd., “İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinde Durumluk- Sürekli Kaygı Düzeyleri ile Akademik Güdülenmeler Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”, D.E.Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisi 25 (2007), 213-239; Hasan Aktaş, “Akademik Güdülenme İle Akademik Özyeterlilik Arasındaki İlişki: İlahiyat Fakültesi Öğrencileri Üzerine Ampirik Bir Araştırma”, İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi 6/3 (2017), 1376-1398; Hasan Aktaş, “İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Gelecek Zaman Kaygısı ile Akademik Erteleme

ilahiyat fakültesi öğrencilerinin akademik motivasyon ile psikolojik iyi oluş durumları incelenmeye çalışılmış ve araştırma bulgularına göre üzerinde çalışılan örneklemin akademik motivasyon ve psikolojik iyi oluş düzeylerinin ortalamasının üzerinde olduğu, çeşitli değişkenlerle ilişkisi belirlenen akademik motivasyon ile psikolojik iyi oluş arasında da pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.²⁸

Yapılan çalışmalardan hareketle hem konuşma öz yeterliği hem de akademik içsel motivasyon ilişkisi hakkında ilahiyat alanında literatür boşluğu olduğu söylenebilir. Akademik içsel motivasyon ve konuşma öz yeterliği diğer alanlarda olduğu kadar ilahiyat alanında da öğrencilerin sahip olması gereken özellikler arasında sayılabilmektedir. Bu gereklilikten hareket ederek araştırmanın temel problemi “İlahiyat fakültesi öğrencilerinin konuşma öz yeterlikleri ve akademik içsel motivasyonları arasında bir ilişki var mıdır? Varsa bu ilişki ne düzeydedir?” olarak belirlenmiştir.

1. Araştırmanın Temel Problemi

Bu araştırmanın temel problemi; ilahiyat fakültesi öğrencilerinin konuşma öz yeterlilikleri ile akademik içsel motivasyon düzeyleri arasında bir ilişkinin olup olmadığının incelenmesi ile ilgilidir. Ayrıca ilahiyat fakültesi öğrencilerinin konuşma öz yeterliklerinin ve akademik içsel motivasyonlarının bazı değişkenler açısından ele alınması da planlanmaktadır. Bu amaçla araştırma için aşağıdaki sorulara yanıt aranmaktadır:

94

1. İlahiyat fakültesi öğrencilerinin konuşma öz yeterlilikleri ile akademik içsel motivasyon düzeyleri nasıldır?
2. İlahiyat fakültesi öğrencilerinin konuşma öz yeterlilikleri ile akademik içsel motivasyon düzeyleri arasında nasıl bir ilişki vardır?
3. İlahiyat fakültesi öğrencilerinin konuşma öz yeterlikleri ve akademik içsel motivasyon düzeyleri çeşitli değişkenler (cinsiyet, sınıf düzeyi, ilahiyat fakültesini tercih nedenleri, mezuniyet) açısından anlamlı bir fark oluşturmakta mıdır?

2. Yöntem

2.1. Araştırma Modeli

Bu araştırma, nicel araştırma desenlerinden kesitsel tarama modeli ile tasarlanmıştır. Kesitsel tarama modeli, mevcut tutumlar, inançlar, görüşler ve uygulamaları ele almaktadır.²⁹ Ayrıca araştırmada ilahiyat öğrencilerinin görüşlerinin iki farklı ölçekle ilişkilerinin karşılaştırılması amaçlandığından karşılaştırmalı ilişkisel tarama modeli de kullanılmıştır. İlişkisel tarama modeli, değişkenler arasındaki değişim düzeyini belirlemek için kullanılır.³⁰

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırma evreni, 2021-2022 öğretim yılı bahar dönemi itibarıyla İnönü Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde eğitim alan 670 öğrenciden ibarettir. Örneklemi sözü edilen dönemde gönüllü olarak

Davranış Arasındaki İlişki: Gümüşhane Üniversitesi Örneği”, Gümüşhane İlahiyat Fakültesi Araştırma Dergisi 10/20 (2021), 271-299.

²⁸ Zeynep Özcan - Faruk Karaca, “A study on relationship between academic motivation and psychological well-being in students of theology faculty”, İlahiyat Tetkikleri Dergisi 50 (2018), 321-341.

²⁹ John W. Creswell, Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches (Los Angeles: Sage Publications, 2017).

³⁰ Niyazi Karasar, Bilimsel Araştırma Yöntemi (Ankara: Nobel Yay., 2012)

araştırmaya katılan 301 İlahiyat Fakültesi öğrencisi oluşturmaktadır. İlahiyat öğrencilerinin demografik yapılarına ilişkin veriler aşağıdaki tabloda sunulmuştur:

Tablo 1: Araştırmaya Katılan İlahiyat Öğrencilerine Ait Bilgiler

Değişkenler	Kategoriler	N	%
Cinsiyet	Kadın	227	75,4
	Erkek	74	24,6
Sınıf	1.sınıf	11	3,7
	2.sınıf	179	59,5
	3.sınıf	93	30,9
	4.sınıf	18	6,0
İlahiyat Tercih Etkeni	Kendi İsteği	192	63,8
	Aile Etkisi	18	6,0
	Tanıdık Yönlendirmeleri	32	10,6
	Sınav Puanı	57	18,9
	Diğer	2	0,7
Ortaöğretim Mezuniyet	İmam Hatip Lisesi	192	63,8
	Düz Lise	23	7,6
	Meslek Lisesi	21	7,0
	Anadolu Lisesi	57	18,9
	Sosyal Bilimler Lise	4	1,3
	Diğer	4	1,3
Toplam		301	100

Tablo 1’deki frekans dağılımına bakıldığında, araştırmada toplamda 301 katılımcının olduğu görülmektedir. Örneklem grubunun cinsiyet dağılımına bakıldığında %75,4’ünün kız, %24,6’sının erkek olduğu anlaşılmaktadır.

Bu çalışma, cinsiyet, sınıf, okudukları bölümü tercih nedenleri ve mezuniyet gibi değişkenlerle birlikte gerçekleştirilmiştir. Örneklem dahil edilen öğrencilerin %3,7’si 1. sınıfta, %59,5’i 2. sınıfta, %30,9’u 3. sınıfta ve %6’sı 4. sınıfta öğrenim görmektedir.

Tabloya göre katılımcıların %63,8’i İlahiyat Fakültesini kendi isteğiyle, %6’sı ailelerinin etkisiyle, %10,6’sı tanıdıklarının yönlendirmesiyle ve %18,9’u sınav puanı buraya yettiği için tercih ettiklerini belirtmiştir. İlahiyat öğrencilerinin %63,8’i İmam Hatip Lisesi mezunu, %18,9’u Anadolu Lisesi mezunu olduklarını ifade etmişlerdir.

2.3. Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada veri seti oluşturmak için, demografik sorulara ilişkin kişisel bilgi formu, Kantarcı ve Melanlıoğlu tarafından geliştirilen ‘Konuşma Becerisine Yönelik Öz Yeterlik Ölçeği’³¹ ile Uyulgan ve Akkuzu tarafından geliştirilen ‘Akademik İçsel Motivasyon Ölçeği’³² kullanılmıştır. Kişisel bilgi formunda ilahiyat öğrencilerinin cinsiyet, sınıf düzeyleri, ilahiyat fakültesini tercih etmelerindeki en büyük etmen ve mezuniyet gibi olgusal durumlara yönelik sorulara yer verilmiştir.

³¹ Mehmet Katrancı - Deniz Melanlıoğlu, “Öğretmen Adaylarına Yönelik Konuşma Öz Yeterlik Ölçeği: Geçerlik Ve Güvenilirlik Çalışması”, The Journal of Academic Social Science Studies 6/6 (2013), 651-665.

³² Melis Arzu Uyulgan - Nalan Akkuzu, “Öğretmen Adaylarının Akademik İçsel Motivasyonlarına Bir Bakış”, Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri 14/1 (2014), 7-32.

“Konuşma Becerisine Yönelik Öz Yeterlik Ölçeği” 2013 yılında Kantarcı ve Melanlıoğlu tarafından geliştirilmiştir. Araştırma Kırıkkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi bünyesinde bulunan farklı bölümlerdeki öğrenciler üzerinden gerçekleştirilmiştir. 25 maddeli Konuşma Becerisine Yönelik Öz Yeterlik Ölçeği 5’li Likert tipi ölçek şeklinde hazırlanmıştır. Ölçek maddeleri “1= hiçbir zaman” ve “5= her zaman” biçiminde derecelendirilmiştir. Beş faktörlü bir yapı gösteren ölçeğin faktör analizi sonucunda Cronbach Alpha katsayısı .92 olarak tespit edilmiştir. Beş faktörün varyansa % 51.807 oranında katkı sağladığı görülmüştür. Böylelikle araştırma ölçeğinin geçerli ve güvenilir olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ölçek bu araştırma için faktör analizine tabi tutulmuş, analiz sonucunda ölçeğin iç tutarlılığı için Cronbach Alpha katsayısı 0,96, beş faktörün varyansa yaptığı toplam katkı ise % 62.2’dir.

“Akademik İçsel Motivasyon Ölçeği” 2014 yılında Uyulgan ve Akkuzu tarafından geliştirilmiştir. Araştırma, Dokuz Eylül Üniversitesinde öğrenim gören 780 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Veri toplama aracı olarak Shia (1998) tarafından geliştirilen AİM ölçek formu kullanılmıştır. AİM Ölçeği 23 maddeden oluşan 7’li Likert tipi bir ölçektir. Ölçek maddeleri “1= beni yüksek derecede ifade etmiyor” ve “7= beni yüksek derecede ifade ediyor” biçiminde derecelendirilmiştir. 4 alt boyutlu AİM ölçeğinin açıkladığı toplam varyans %40,236’dır. Son olarak ölçeğin alt faktörlerine ait Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı 0,769 hesaplanmış ve ölçeği’nin güvenilir olduğu tespit edilmiştir. Ölçeğin bu araştırmadaki Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı 0,845 olarak hesaplanmış, dört faktörün varyansa yaptığı toplam katkı ise % 55.2’dir.

2.4. Verilerin Toplanması ve Analizi

Yapılan analizde verilerin normal dağılım göstermedikleri tespit edilmiştir. Bu sebeple analiz için non-parametrik testlerden yararlanılmıştır. İki örneklem arasındaki ilişkiyi test etmek için Mann Whitney U testi; ikiden fazla ölçüm setlerinin birbiriyle ilişkilerini test etmek için ise Kruskal Wallis H testi tekniği kullanılmıştır.

Araştırmaya katılanların aldıkları puanların yorumlanmasında ölçeğin genelinde ve alt boyutlarından ağırlıklı ortalama tekniği kullanılmıştır. Konuşma Becerisine Yönelik Öz Yeterlik Algıları ölçeği için aralık katsayısı $\alpha=5-1/5=0,80$ şeklinde bulunmuştur. Akademik İçsel Motivasyon ölçeği için aralık katsayısı ise $\alpha=7-1/7=0,85$ şeklinde bulunmuştur. Konuşma becerisine yönelik öz yeterlik algı ölçeğinde alınan ortalama puanların yorumlanması bu aralıklara göre yapılmıştır.

3. Bulgular

3.1. İlahiyat Öğrencilerinin Konuşma Becerisine Yönelik Öz Yeterlik ve Akademik İçsel Motivasyon

Araştırmaya katılan İlahiyat öğrencilerinin konuşma becerisine yönelik öz yeterlik ve akademik içsel motivasyon durumları hakkında yapılan analiz sonuçları aşağıda tablolar halinde sunulmuştur.

Tablo 2: İlahiyat Öğrencilerinin Konuşma Öz Yeterlik Durumları

Boyutlar	N	Min	Max	$\bar{X}$	Ss
Topluluk Önünde Konuşma	301	1,00	5,00	3,2231	,90223
Etkili Konuşma	301	1,17	5,00	3,8245	,75726

Konuşma Kurallarını Uygulama	301	1,20	5,00	3,8159	,80483
Konuşma İçeriğini Düzenleme	301	1,25	5,00	3,6537	,82428
Konuşmasını Değerlendirme	301	1,33	5,00	3,9092	,80684
Genel Konuşma Öz Yeterliği	301	1,44	5,00	3,6372	,73075

Araştırmaya katılan öğrencilerin konuşmaya yönelik öz yeterlik durumlarına ilişkin ortalama puanları tablo 2’de verilmiştir. Tabloya göre İlahiyat öğrencilerinin konuşma öz yeterliği ölçeğinin birinci alt boyutu olan topluluk önünde konuşma ortalamalarının orta düzeyde ($\bar{X}=3,22$) olduğu; diğer boyutlar olan etkili konuşma ($\bar{X}=3,82$), konuşma kurallarını uygulama ($\bar{X}=3,81$), konuşma içeriğini uygulama ($\bar{X}=3,65$), konuşmasını değerlendirme ($\bar{X}=3,95$) boyutlarının orta üzeri düzeyde olduğu ve aynı şekilde genel konuşma öz yeterlik durumlarının da ($\bar{X}=3,63$) orta üzeri düzeyde olduğu söylenebilir.

Tablo 3: İlahiyat Öğrencilerinin Akademik İçsel Motivasyon Durumları

Boyutlar	N	Min.	Max.	$\bar{X}$	Ss
Başarı Gereksinimi	301	1,67	7,00	5,4496	1,03421
Sosyal Kabul	301	1,00	7,00	3,4887	1,27208
Başarısızlık Korkusu	301	1,00	7,00	4,3953	1,33520
Uzmanlık	301	1,25	7,00	5,0465	1,13354
Genel Akademik İçsel Motivasyon	301	2,17	6,91	4,4289	,85808

Tabloya göre İlahiyat öğrencilerinin akademik içsel motivasyonu ölçeğinin birinci alt boyut olan başarı gereksinimi ortalamalarının orta üzeri düzeyde ($\bar{X}=5,44$) olduğu; ikinci alt boyut olan sosyal kabul ortalamalarının düşük üzeri düzeyde ($\bar{X}=3,48$) olduğu, üçüncü alt boyut olan başarısızlık korkusu ortalamalarının orta düzeyde ($\bar{X}=4,39$) olduğu, dördüncü alt boyut olan uzmanlık ortalamalarının orta üzeri düzeyde ($\bar{X}=5,04$) olduğu ve genel akademik içsel motivasyonu durumlarının da orta üzeri düzeyde ($\bar{X}=4,42$) olduğu söylenebilir. Yani sosyal kabul ve başarısızlık korkusu boyutları diğer boyutlar olan başarı gereksinimi ve uzmanlık boyutlarına göre daha düşük düzeydedir.

3.2. İlahiyat Öğrencilerinin Konuşma Becerisine Yönelik Öz Yeterlik ve Akademik İçsel Motivasyon Durumları Arasındaki İlişki

Araştırmaya katılan katılımcıların konuşma öz yeterlik algıları ve alt boyutları ile akademik içsel motivasyon durumları ve alt boyutları arasında nasıl bir ilişkinin olduğunu belirlemek amacıyla korelasyon (Pearson Correlation) analizi yapılmıştır. Bu çalışmada konuşma öz yeterliliği yüksek olan ilahiyat öğrencilerinin akademik içsel motivasyonlarının da yüksek olduğu düşünülmektedir. Yapılan analiz ile ilgili istatistiki veriler tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4: Konuşma Öz Yeterlik Algılarıyla Akademik İçsel Motivasyon Durumları Arasındaki İlişkiye Ait Korelasyon Sonuçları

Değişkenler	1.Başarı Gereksinimi	2.Sosyal Kabul	3.Başarısızlık Korkusu	4. Uzmanlık	Genel Akademik İçsel Motivasyon
-------------	----------------------	----------------	------------------------	-------------	---------------------------------

1. Topluluk Önünde Konuşma	,464**	,199**	-,113**	,413**	,326**
2. Etkili Konuşma	,424**	,120*	-,053	,425**	,285**
3. Konuşma Kurallarını Uygulama	,380**	,098	-,119*	,374**	,230**
4. Konuşma İçeriğini Düzenleme	,405**	,176**	-,036	,423**	,317**
5. Konuşmasını Değerlendirme	,508**	,175**	-,092	,507**	,353**
Genel Konuşma Öz Yeterliği	,490**	,175**	-,098	,474**	,338**

Tablo 4'te de görüleceği üzere korelasyon analizleri yapılmış, konuşma öz yeterlik ile akademik içsel motivasyon arasında pozitif yönde anlamlı ve orta düzeyde bir ilişki bulunmuştur. ($r=0,338$; $r^2=0,114$) olduğundan konuşma öz yeterliliğin %11'i akademik içsel motivasyonla açıklanabilir. İlahiyat öğrencilerinin konuşma öz yeterliği ve akademik içsel motivasyonu puanları arasında anlamlı bir ilişkinin var olması, ilahiyat öğrencilerinin akademik içsel motivasyonları arttıkça konuşma öz yeterliklerinin de arttığını göstermektedir. Konuşma öz yeterlik algılarının alt boyutlarının tamamı ile akademik içsel boyutlarının toplam puanları arasında da anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir.

98

3.3. Cinsiyet Değişkenine Göre İlahiyat Öğrencilerinin Konuşma Becerisine Yönelik Öz Yeterlik ve Akademik İçsel Motivasyon Durumlarını

Cinsiyet değişkeninin konuşma öz yeterliği ile alt boyutlarına ve akademik içsel motivasyon durumu ile alt boyutlarına yönelik etkisinin incelenmesi amacıyla yapılan Mann Whitney U Testi sonuçları aşağıda verilmiştir.

Tablo 5: Cinsiyete Göre Konuşma Öz Yeterliği ve Akademik İçsel Motivasyona İlişkin Mann Whitney U Testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	P
Topluluk Önünde Konuşma	Kadın	227	148,49	33707,0	7829,0	0,380
	Erkek	74	158,79	11744,0		
Etkili Konuşma	Kadın	227	153,41	34824,0	7852,0	0,399
	Erkek	74	151,01	10627,0		
Konuşma Kurallarını Uygulama	Kadın	227	149,59	34276,0	8398,0	0,999
	Erkek	74	155,34	11175,0		
Konuşma İçeriğini Düzenleme	Kadın	227	149,59	33956,0	8078,0	0,620
	Erkek	74	155,34	11495,0		
Konuşmasını Değerlendirme	Kadın	227	153,17	34770,0	7905,5	0,444
	Erkek	74	144,33	10680,0		
Konuşma Öz Yeterliği Toplamı	Kadın	227	150,56	34176,0	8298,0	0,877
	Erkek	74	152,36	11275,0		
Başarı Gereksinimi	Kadın	227	154,32	35031,0	7645,0	0,245
	Erkek	74	140,81	10420,0		
Sosyal Kabul	Kadın	227	147,39	33457,0	7579,0	0,207
	Erkek	74	162,08	11994,0		
Başarısızlık	Kadın	227	160,18	36361,5	6314,5	0,001

Korkusu	Erkek	74	122,83	9089,5		
Uzmanlık	Kadın	227	154,22	35007,0	7669,0	0,260
	Erkek	74	141,14	10444,0		
Akademik İçsel Motivasyon	Kadın	227	152,81	34688,0	7988,0	0,527
Toplamı	Erkek	74	145,45	10763,0		

İlahiyat öğrencilerinin konuşma öz yeterlik algılarının topluluk önünde konuşma, etkili konuşma, konuşma kurallarını uygulama, konuşma içeriğini düzenleme, konuşmasını değerlendirme ve toplam puanların yeterliklerinde cinsiyete göre anlamlı bir fark görülmemektedir. Aynı şekilde ilahiyat öğrencilerinin akademik içsel motivasyon durumlarının başarı gereksinimi, sosyal kabul, uzmanlık ve toplam puanların yeterliklerinin cinsiyete göre anlamlı bir fark görülmemiştir. Sadece alt boyutlardan başarısızlık korkusu alt boyutunda anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ($p<0.01$). Buna göre başarısızlık korkusu alt boyutunda kadın ortalamasının erkeklerin ortalamasından daha yüksektir.

3.4. Sınıf Değişkenine Göre İlahiyat Öğrencilerinin Konuşma Becerisine Yönelik Öz Yeterlik ve Akademik İçsel Motivasyon Durumlarını

Araştırmaya katılan İlahiyat öğrencilerine ait konuşma öz yeterlik ve akademik içsel motivasyonlarının sınıf değişkeni ile olan ilişkilerini görmek için Kruskal Wallis H testi yapılmıştır.

Tablo 6: Sınıf Değişkenine Göre Katılımcıların Konuşma Öz Yeterlik ve Akademik İçsel Motivasyon Düzeylerine İlişkin Kruskal Wallis H Testi

	Sınıf	N	Sıra Ort.	sd	X ²	P
Konuşma Öz Yeterlik	1. Sınıf	11	151,14	3	1,682	,641
	2. Sınıf	179	149,95			
	3. Sınıf	93	157,94			
	4. Sınıf	18	165,31			
Akademik İçsel Motivasyon	1. Sınıf	11	175,36	3	2,122	,548
	2. Sınıf	179	152,83			
	3. Sınıf	93	148,81			
	4. Sınıf	18	129,28			

Araştırmaya katılan ilahiyat öğrencilerinin konuşma öz yeterlik ve akademik içsel motivasyon düzeylerinin sınıf değişkeni ile ilişkisini tespit etmek için yapılan Kruskal Wallis H testi sonucunda farkların anlamlı olmadığı bulunmuştur. Tablo 6'ya bakıldığında konuşma öz yeterliği düzeyi 1. sınıftan 2. sınıfa geçişte azalmış, 3. ve 4. sınıfa geçişte artmıştır. Yine tablo 6'ya bakıldığında akademik içsel motivasyonu sınıf düzeyi arttıkça düzenli bir şekilde azalmaktadır. Sıra ortalamalarına bakıldığında sınıf düzeyi arttıkça konuşma öz yeterliği kısmen artsa, akademik içsel motivasyon düzeyi ise düzenli bir şekilde azalsa da bu farklılaşmanın $p>0,05$ olduğundan anlamlı olmadığı anlaşılmaktadır.

3.5. İlahiyatı Tercih Etme Etkeni Değişkenine Göre İlahiyat Öğrencilerinin Konuşma Becerisine Yönelik Öz Yeterlik ve Akademik İçsel Motivasyon Durumlarını

Araştırmaya katılan İlahiyat öğrencilerinin konuşma öz yeterlik ve akademik içsel motivasyonlarının İlahiyat fakültesini tercih etme etkeni değişkeni ile ilişkilerini öğrenmek için Kruskal Wallis H testi yapılmıştır.

Tablo 7: İlahiyatı Tercih Etkeni Değişkenine Göre Araştırmaya Katılan Katılımcıların Konuşma Öz Yeterlik ve Akademik İçsel Motivasyonu Düzeylerine İlişkin Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

	Sınıf	N	Sıra Ort.	sd	X ²	P
Konuşma Öz Yeterlik	Kendi İsteğim	192	158,13	4	5,137	,274
	Ailemin İsteği	18	126,28			
	Tanıdık	32	154,13			
	Yönlendirmeleri					
	Puanımın Bu Bölüme Yetmesi	57	133,49			
	Diğer	2	137,75			
Akademik İçsel Motivasyon	Kendi İsteğim	192	157,59	4	4,987	,289
	Ailemin İsteği	18	129,42			
	Tanıdık	32	150,69			
	Yönlendirmeleri					
	Puanımın Bu Bölüme Yetmesi	57	138,53			
	Diğer	2	73,00			

Araştırmaya katılan ilahiyat öğrencilerin konuşma öz yeterlik ve akademik içsel motivasyon düzeylerinin ilahiyat fakültesini tercih etme etkeni değişkenine ilişkin Kruskal Wallis H testi sonucunda farkların anlamlı olmadığı bulunmuştur. Tablo 7'ye bakıldığında konuşma öz yeterliği düzeyi ortalaması en yüksek puan kendi isteğiyle tercih edenlere aittir. Ancak $p>0,05$ olduğundan istatistiki olarak bu veri anlamlı bir fark oluşturmamaktadır. Benzer şekilde akademik içsel motivasyonu düzeyi ortalaması en yüksek puan kendi isteğiyle İlahiyatı tercih edenlere aittir. Ancak $p>0,05$ olduğundan bu veri de istatistiki açıdan anlamlı bir fark oluşturmamaktadır.

3.6. Ortaöğretim Mezun Durumu Değişkenine Göre İlahiyat Öğrencilerinin Konuşma Becerisine Yönelik Öz Yeterlik ve Akademik İçsel Motivasyon Durumlarını

Araştırmaya katılan İlahiyat öğrencilerin konuşma öz yeterlik ve akademik içsel motivasyonları ile ortaöğretim mezun durumu değişkeni arasındaki ilişkiyi tespit etmek için Kruskal Wallis H testi uygulanmıştır.

Tablo 8: Sınıf Değişkenine Göre Araştırmaya Katılan Katılımcıların Konuşma Öz Yeterlik ve Akademik İçsel Motivasyonuna İlişkin Kruskal Wallis H Testi

	Sınıf	N	Sıra Ort.	sd	X ²	P
Konuşma Öz Yeterlik	İmam Hatip Lisesi	192	139,38	5	13,034	,023
	Düz Lise	23	165,46			
	Meslek Lisesi	21	151,86			
	Anadolu Lisesi	57	184,30			

	Sosyal Bilimler Lise	4	124,63			
	Diğer	4	173,13			
Akademik	İmam Hatip Lisesi	192	149,27	5	5,710	,335
İçsel	Düz Lise	18	134,15			
Motivasyon	Meslek Lisesi	32	170,02			
	Anadolu Lisesi	57	162,15			
	Sosyal Bilimler Lise	4	78,00			
	Diğer	4	145,13			

Araştırmaya katılan ilahiyat öğrencilerinin konuşma öz yeterlik ve akademik içsel motivasyon düzeylerinin ortaöğretim mezuniyet durumu değişkenine ilişkin Kruskal Wallis H testi sonucunda farkların konuşma öz yeterlik için anlamlı olduğu ($p<0,05$), akademik içsel motivasyon için ($p>0,05$) anlamlı olmadığı bulunmuştur. Konuşma öz yeterlik sonuçlarına bakıldığında İmam Hatip Lisesinden mezun olanların konuşma öz yeterliklerinin Düz Lise, Meslek Lisesi ve Anadolu Lisesinden belirgin şekilde düşük olduğu görülmektedir.

Sonuç

Bu araştırma, İlahiyat Fakültesi öğrencilerinin konuşma öz yeterliği ile akademik içsel motivasyon durumları arasındaki ilişkinin belirlenmesi ve konuşma öz yeterlik algı düzeyleri ve akademik içsel motivasyon durumlarının birtakım değişkenlere göre incelenmesi amacıyla yapılmıştır.

Elde edilen veriler ışığında İlahiyat öğrencilerinin konuşma öz yeterliği bulgularına bakıldığında konuşma öz yeterliklerinin genel anlamda orta üzeri düzeyde yer aldığı anlaşılmaktadır ($x=3,63$). Ölçeğin alt boyutlarından olan etkili konuşma ($\bar{X}=3,82$), konuşma kurallarını uygulama ($\bar{X}=3,81$), konuşma içeriğini uygulama ($\bar{X}=3,65$) ve konuşmasını değerlendirme ($\bar{X}=3,95$) boyutlarından alınan puanlar topluluk önünde konuşma boyutuna göre ($\bar{X}=3,22$) daha yüksek seviyededir. Literatürde ilahiyat öğrencileri özelinde konuşma öz yeterliliği bağlamında herhangi bir araştırma tespit edilememiştir. Yalnızca konuya yakın sayılabilecek ilahiyat öğrencilerinin dini hitabet öz yeterlikleri algısının düşük seviyede olduğu tespit edilen araştırma yer almaktadır.³³ Ancak çalışma grupları farklı kitleleri barındıran konuşma becerisi ve konuşma kaygısı problemleri ele alan çalışmalar göstermektedir ki, üniversite öğrencilerinin topluluk karşısında konuşmayı gerektiren durumlarda görevli olmak istemediklerini yansıtan araştırma³⁴ ile Türkçe eğitimi lisans öğrencilerinin topluluk önünde konuşma becerisine en az sahip olduklarına işaret eden araştırma³⁵ sonuçlarıyla örtüşmektedir. Ayrıca öğretmen adaylarının topluluk önünde konuşma boyutunun yüksek düzeyde olduğunu gösteren ve eğitim aldıkça öğretmen adaylarının güzel konuşma becerisini olumlu yönde etkilediğini ortaya koyan çalışmalara da rastlanmıştır.³⁶

³³ Uçar - Bozkurt, "İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Dini Hitabet Öz Yeterlik Algılarına Yönelik Bir Araştırma".

³⁴ A. Arslan, "Üniversite Öğrencilerinin 'Topluluk Karşısında Konuşma' ile İlgili Çeşitli Görüşleri: Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Örneği", Turkish Studies 7/3 (2012), 221-231.

³⁵ Mehtap Özden, "Türkçe Öğretmeni Lisans Öğrencilerinin Konuşma Becerisi Öz Yeterlikleri", Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi 7/3 (2018), 1917-1930.

³⁶ Mustafa Başaran - İlhan Erdem, "Öğretmen Adaylarının Güzel Konuşma Becerisi İle İlgili Görüşleri Üzerine Bir Araştırma", Kasamonu Eğitim Dergisi 17/3 (2009), 743-754; Sebahattin Çiftçi - Serdarhan Musa Taşkaya, "Sınıf Öğretmeni Adaylarının Öz Yeterlik ve İletişim Becerileri Arasındaki İlişki", E-Journal of New World Sciences Academy 5/3 (2010), 921-928; Mehmet Kantarcı, "Öğretmen Adaylarının Konuşma Becerisine Yönelik Öz Yeterlik Algıları", Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi 3/2 (2014), 174-195.

İlahiyat öğrencilerinin akademik içsel motivasyon durumlarının orta üzeri düzeyde yer aldığı tespit edilmiştir ($x=4,42$). Ölçeğin alt boyutlarından olan başarı gereksinimi ve uzmanlık boyutlarından alınan puanlar sosyal kabul ve başarısızlık korkusu alt boyutlarından alınan puanlara göre daha yüksek seviyededir. Literatürde ilahiyat öğrencileri özelinde akademik içsel motivasyon bağlamında herhangi bir çalışma tespit edilememiştir. Sadece ilahiyat öğrencilerinin akademik motivasyonları ve algıladıkları okul iklimi ilişkisinin ortaya konulduğu çalışmada öğrencilerin akademik motivasyonlarının orta düzeyde olduğunu saptayan çalışma³⁷ bu araştırmanın bulgularına paralellik göstermektedir. Yine farklı çalışma gruplarıyla yürütülen araştırmalarda gelişime yönelik tutumlar ile akademik motivasyon arasında pozitif yönde ilişkinin olduğunu savunan ve çocuk gelişimi programı öğrencilerinin akademik motivasyonlarının ortalama düzeyde olduğu araştırmalara rastlanmıştır³⁸.

İlahiyat öğrencilerine ait konuşma öz yeterlikleriyle akademik içsel motivasyon arasında pozitif yönde anlamlı ve orta düzeyde bir ilişki bulunmuştur. Bu iki ölçek arasındaki pozitif yönde bir ilişkinin olması, ilahiyat öğrencilerinin akademik içsel motivasyonları arttıkça konuşma öz yeterliklerinin de arttığını göstermektedir. Literatürde ilahiyat alanında konuşma öz yeterliği ile akademik içsel motivasyon ilişkisini inceleyen herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Araştırmada varılan bir diğer sonuç ise ilahiyat öğrencilerinin konuşma öz yeterlik algı düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir fark oluşturmamasıdır. Özden'in farklı çalışma grubuyla gerçekleştirmiş olduğu konuşma becerisi öz yeterlik tespitindeki sonuçları da bu araştırma bulgularına paralellik göstermektedir.³⁹

İlahiyat öğrencilerinin akademik içsel motivasyon durumları da cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir şekilde değişmemektedir. Yine Akbaş'ın ifade ettiği gibi ilahiyat öğrencilerine yönelik çalışmada akademik güdüleme ve akademik öz yeterlilik ilişkisinde cinsiyet değişkeninin herhangi bir fark oluşturmaması araştırma bulgularını desteklemektedir.⁴⁰

Bu araştırmada ilahiyat öğrencilerinin konuşma öz yeterliklerinin sınıf değişkenine göre anlamlı bir şekilde değişmediği tespit edilmiştir. Bu da öğretmen adayları üzerinde yapılan konuşma öz yeterlik araştırmasını destekler niteliktedir.⁴¹

İlahiyat öğrencilerinin akademik içsel motivasyonları da sınıf değişkenine göre anlamlı bir şekilde değişmemektedir. Yine ilahiyat ve okul öncesi adaylarının akademik içsel motivasyonları ile öz-liderlik ilişkisini ele alan bir çalışmada da aynı bulgulara rastlanmıştır.⁴² Ancak akademik içsel motivasyonun sınıf düzeylerine göre farklılık göstereceğini ifade eden araştırma da tespit edilmiştir.⁴³

³⁷ Sümevra Bilecik Karacan, "İslami İlimler Fakültesi Öğrencilerinin Akademik Motivasyonları ve Algıladıkları Okul İklimi İlişkisi (Selçuk Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Örneği)", Cumhuriyet İlahiyat Dergisi 26/3 (2022), 1143-1160.

³⁸ Yunus Tunç vd., "Çocuk Gelişim Programı Öğrencilerinin Akademik Motivasyon Düzeylerinin İncelenmesi" (İğdır International Conference on Multidisciplinary Studies, İğdır Üniversitesi, 2018), 1-13; Eylem Gürdoğan vd., "Hemşirelik Öğrencilerinin Araştırmaya, Gelişimlere Yönelik Farkındalık ve Tutumları ile Akademik Motivasyon Düzeyleri Arasındaki İlişki", Research Articles 11/2 (2021), 339-347.

³⁹ Özden, "Türkçe Öğretmeni Lisans Öğrencilerinin Konuşma Becerisi Öz Yeterlikleri".

⁴⁰ Aktaş, "Akademik Güdülenme İle Akademik Özyeterlilik Arasındaki İlişki: İlahiyat Fakültesi Öğrencileri Üzerine Ampirik Bir Araştırma".

⁴¹ Yasemin Baki, "Türkçe Öğretmeni Adaylarının Konuşma Öz Yeterlikleri ve İletişim Becerilerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi", Turkish Studies 13/19 (2018), 213-233; Özden, "Türkçe Öğretmeni Lisans Öğrencilerinin Konuşma Becerisi Öz Yeterlikleri".

⁴² Ayşe Çubukçu - Pınar Bağçeli Kahraman, "Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Akademik İçsel Motivasyonları İle Özliderslik Düzeyleri Arasındaki İlişki", Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi 32/1 (2019), 25-41; Aktaş, "Akademik Güdülenme İle Akademik Özyeterlilik Arasındaki İlişki: İlahiyat Fakültesi Öğrencileri Üzerine Ampirik Bir Araştırma".

⁴³ Melis Arzu Uyulgan - Nalan Akkuzu, "An Overview of Student Teachers' Academic Intrinsic Motivation", Educational Sciences: Theory and Practice 14/1 (2014), 24-32.

Araştırmada ilahiyat öğrencilerinin öğrenim gördükleri fakülteyi tercih etme etkenine göre konuşma öz yeterliklerin ve akademik içsel motivasyonların anlamlı bir şekilde değişmediği tespit edilmiştir. İlahiyat öğrencilerinin sözü edilen fakülteleri tercih etme nedenleriyle dışsal motivasyon kaynaklı akademik motivasyonlarının azaldığını gösteren çalışma sözü edilen bulgunun aksini yansıtmaktadır.⁴⁴

Araştırmada ilahiyat öğrencilerinin mezuniyet durum değişkenine göre konuşma öz yeterliklerinde anlamlı bir farkın olduğu görülmüştür. Araştırmada elde edilen bulgulara göre İmam Hatip Liselerinden mezun olan ilahiyat öğrencilerinin konuşma öz yeterlik algı düzeyi Anadolu liselerine göre anlamlı bir şekilde daha az çıkmıştır. İmam Hatip Liselerinde hitabet ve mesleki uygulama adında bir ders olmasına rağmen bu dersin genelde mesleki hizmetlere yönelik ezberlenecek dualardan ibaret olduğu şeklinde bir algının olduğu dile getirilmektedir. Bununla beraber mesleki uygulama alanına hatta ezbere öncelik verilerek hitabet alanına yönelik eğitimin ötelendiğinden söz edilebilir.⁴⁵ Ayrıca hitabet ve irşat eğitimiyle ilgili beklentilerin yalnızca bir derse havale edilmiş olması önemli bir sorun olarak da görülmektedir.⁴⁶

Araştırmada elde edilen sonuca göre ilahiyat öğrencilerinin akademik içsel motivasyon durumları öğrencilerin mezuniyet değişkenine göre anlamlı bir şekilde değişmemiştir. İlahiyat fakültesinde yer alan dersler bağlamında akademik içsel motivasyonun incelendiği Ecer tarafından yapılan araştırma, diğer ortaöğretim mezunlarının imam hatip okullarına göre daha az akademik içsel motivasyona sahip olduklarını ortaya koymuştur.⁴⁷ Elde edilen bulgulara göre, akademik içsel motivasyon ve konuşma öz yeterliğiyle ilgili ilahiyat özelinde araştırmaların artırılması ve bu araştırma için orta düzeyli ilişkinin nedenlerinin nitel araştırma yönteminde yer alan görüşme türleriyle daha derin analizler yapılabileceği öngörülmüştür. İlahiyat Fakültesi öğrencilerinin mezuniyet sonrası görev alacağı meslekler göz önünde bulundurulduğunda konuşma yeterliği ile ilgili çalışmaların sayısının artırılması önem arz etmektedir.

⁴⁴ Karacan, "İslami İlimler Fakültesi Öğrencilerinin Akademik Motivasyonları ve Algıladıkları Okul İklimi İlişkisi (Selçuk Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Örneği)".

⁴⁵ Kalkan, Din Hizmetlerinde Etkili Konuşma ve Diksiyon, 19.

⁴⁶ Cemil Osmanoglu, "Hitabete Giriş", Hitabet ve Mesleki Uygulama, ed. Süleyman Akyürek (Ankara: Bilay, 2018), 18.

⁴⁷ Münir Ecer, "İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Kur'an-ı Kerim Dersine Yönelik Motivasyonlarının İncelenmesi", Mevzu: Sosyal Bilimler Dergisi 1/İslami İlimler Özel Sayısı (2023), 313-335.

 Recep Uçar Veysel Karani Altun Şeyma Sezgin

Examining The Relationship Between Theology Students' Self-Efficacy in Speaking and Academic Intrinsic Motivation

Citation: Uçar, Recep- Altun, Veysel Karani - Sezgin, Şeyma. "Examining The Relationship Between Theology Student's Speaking Self-Efficacy and Academic Intrinsic Motivation", Artuklu Akademi 12/1 (Jun 2025), 87-108. <https://doi.org/10.34247/artukluakademi.1658471>

Extended Abstract

Different educational programs have been used in higher religious education since its establishment. In these institutions, the main aim is to provide higher religious education and training and to provide the students with a qualification that meets the needs of the society with the professional equipment they acquire. There are some basic qualities that lie at the basis of the professional competencies of students studying in faculties of theology that contribute to formal and widespread religious education and directly affect them positively or negatively. These qualities include speaking self-efficacy and academic intrinsic motivation. Speaking self-efficacy appears as an affective effect in teaching and other fields, covering issues such as being able to express oneself correctly in front of society, having self-confidence, being open to communication and having high communication skills. Academic intrinsic motivation, on the other hand, is defined as the individual's ability to become independent, self-sufficient and achieve high-level achievements related to himself by striving to achieve something academically, and is seen as a driving force in the individual's cognitive academic abilities. Being able to speak beautifully and effectively and conveying the phenomenon or idea that is desired to be understood fully and completely indicates success in communication. It can be said that speaking skill is the communication tool most used in education and training. When considered in the context of religious communication, the development of speaking skills is more important as it involves effectively sharing feelings, thoughts, knowledge, attitudes or behaviors with religious content. It is important to know the level of speaking self-efficacy of students in Faculties of Theology where Religious Education is given in higher education. According to the basic conclusion of this study, it is thought that there is a relationship between the speaking self-efficacy of theology students and their academic intrinsic motivation. The main problem of this research is; It is about examining whether there is a relationship between the speaking self-efficacy of theology faculty students and their academic intrinsic motivation levels. It is also aimed to examine the speaking self-efficacy and academic intrinsic motivation of theology faculty students in terms of some variables. For this purpose, answers to the following questions are sought for the research: What are the speaking self-efficacy and academic intrinsic motivation levels of theology faculty students? What is the relationship between the speaking self-efficacy of theology faculty students and their academic intrinsic motivation levels? Do the speaking self-efficacy and academic intrinsic motivation levels of theology faculty students make a significant difference in terms of various variables (gender, grade level, reasons for choosing theology faculty, graduation)? For this reason, the purpose of the study is to measure the speaking self-efficacy of theology students and examine its relationship with their academic intrinsic motivation. The study sample consists of 301 students enrolled in the Faculty of Theology at İnönü University during the spring semester of the 2021-2022 academic year. Data collection tools included a personal information form, the "Speech Skills Self-Efficacy Scale," and the "Academic Intrinsic Motivation Scale." Following cross-sectional screening, the obtained data were analyzed comparatively using the relational screening model, one of the quantitative research methods, with the SPSS 22.0 software package. The analysis revealed that the data did not exhibit normal distribution. Consequently, non-parametric tests were employed for the analysis. The Mann-Whitney U test was used to test the relationship between two samples, while the Kruskal-Wallis H test was utilized to examine the relationships between multiple measurement sets. The significance level was set at $p < 0.05$. For interpreting the scores obtained by participants from the overall scale and its sub-dimensions, the weighted average technique was applied. The study found that the speech self-efficacy levels of theology students were generally above average, as were their academic intrinsic motivation levels. A positive, significant, and moderate relationship was observed between total scores of speech self-

efficacy and academic intrinsic motivation. Based on the findings, it is suggested that research focusing on academic intrinsic motivation and speech self-efficacy in the context of theology should be increased. Additionally, it is anticipated that the reasons behind the moderate relationship identified in this study can be explored more deeply through qualitative research methods, such as interviews. As a result of the research, it was determined that the speaking self-efficacy of theology students was generally at an above-average level, and their academic intrinsic motivation was at an above-average level. A positive, significant and moderate relationship was found between speaking self-efficacy total scores and academic intrinsic motivation total scores.

Kaynakça

- Aktaş, Hasan. "Akademik Güdülenme İle Akademik zyeterlik Arasındaki İlişki: İlahiyat Fakültesi ğrencileri zerine Ampirik Bir Araştırma". *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi* 6/3 (2017), 1376-1398.
- Aktaş, Hasan. "İlahiyat Fakültesi ğrencilerinin Gelecek Zaman Kaygısı ile Akademik Erteleme Davranışı Arasındaki İlişki: Gümüşhane niversitesi rneęi". *Gümüşhane İlahiyat Fakültesi Araştırma Dergisi* 10/20 (2021), 271-299.
- Akyol, Nil. *Lise ğrencilerinin Yabancı Dile Yönelik Kalıplaşmış Düşünceleri ve Yabancı Dil zyeterlik Algılarının Çeşitli Değişkenler Açıısından İncelenmesi*. Afyon: Kocatepe Üniversitesi, Yüksek Lisans, 2017.
- Arık, Alev. *Motivasyon ve Heyecana Giriş*. İstanbul: Çantay Kitabevi, 1996.
- Arslan, Akif. "niversite ğrencilerinin 'Topluluk Karşısında Konuşma' ile İlgili Çeşitli Görüşleri: Ağrı İbrahim Çeçen niversitesi rneęi". *Turkish Studies* 7/3 (2012), 221-231.
- Baki, Yasemin. "Türkçe ğretmeni Adaylarının Konuşma z Yeterlikleri ve İletişim Becerilerinin Çeşitli Değişkenler Açıısından İncelenmesi". *Turkish Studies* 13/19 (2018), 213-233.
- Bandura, Albert. *Social Foundations of Thought and Action: A Social Cognitive Theory*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall, 1986.
- 106 Başıaran, Mustafa - Erdem, İlhan. "ğretmen Adaylarının Güzel Konuşma Becerisi İle İlgili Görüşleri zerine Bir Araştırma". *Kasamonu Eğitim Dergisi* 17/3 (2009), 743-754.
- Bozanoğlu, İhsan. "Akademik Güdülenme lçeęi: Geliştirmesi, Geçerlięi". *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi* 37/2 (2004), 83-98. https://doi.org/10.1501/Egifak_00000000094
- Büyüköztürk, Şener vd. *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi, 22. Basım, 2015.
- Ceran, Dilek. "Türkçe ğretmeni Adaylarının Konuşma Eğitimi Dersine Yönelik Tutumlarının Değerlendirilmesi". *The Journal of Academic Social Science Studies* Volume 5 Issue 8/5 (2012), 337-358. https://doi.org/10.9761/jasss_326
- Cowling, Alan. *Managing Human Resources*. ed. Alan Cowling - Chloe Mailer. New York: Routledge, 2013.
- Creswell, John W. *Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches*. Los Angeles: Sage Publications, 2017.
- Cüceloęlu, Doğan. *Yeniden İnsan İnsana*. İstanbul: Remzi Kitabevi, 1. Baskı., 1997.
- Çakmak, Ahmet - Ecer, Münir. "Seçmeli Kur'an-ı Kerim Dersine Yönelik Motivasyon lçeęinin (skkm) Geliştirilmesi ve Değişkenler Açıısından İncelenmesi". *Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 19/2 (2020), 679-707.
- Çiftçi, Sebahattin - Taşkaya, Serdarhan Musa. "Sınıf ğretmeni Adaylarının z Yeterlik ve İletişim Becerileri Arasındaki İlişki". *E-Journal of New World Sciences Academy* 5/3 (2010), 921-928.
- Çoban, Elif Sınmaz. *Yönetici ve ğretmenlerin Kişilikleri ile Konuşma z Yeterlilikleri Arasındaki İlişki*. İstanbul: İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Yüksek Lisans, 2019.
- Çubukçu, Ayşe - Kahraman, Pınar Bağçeli. "Okul ncesi ğretmen Adaylarının Akademik İçsel Motivasyonları İle zlilerlik Düzeyleri Arasındaki İlişki". *Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 32/1 (2019), 25-41.

- Demir, Ömer. “İlahiyat Son Sınıf Öğrencilerinin Dini Hitabet Yeterlikleri Dīb Ve Din Görevlileri Ve Din Hizmetleri İle İlgili Görüşleri”. *Bayburt Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 9/1 (2019), 79-115.
- Dev, Poonam C. “Intrinsic Motivation and Academic Achievement: What Does Their Relationship Imply for the Classroom Teacher?” *Remedial and Special Education* 18/1 (Ocak 1997), 12-19. <https://doi.org/10.1177/074193259701800104>
- Doğan, Fatma Nur. *Ortaokul Öğrencilerinin Konuşma Kaygısı, Konuşma motivasyonu, Konuşma Öz yeterliği ile Etkili İletişim Becerilerine Yönelik Algıları Arasındaki İlişki*. Elazığ: Fırat Üniversitesi, Doktora, 2024.
- Ecer, Münir. “İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Kur’an-ı Kerim Dersine Yönelik Motivasyonlarının İncelenmesi”. *Mevzu: Sosyal Bilimler Dergisi* 1/İslami İlimler Özel Sayısı (2023), 313-335.
- Frank, Monica A. “The Pillars of the Self-Concept: Self-Esteem and Self-Efficacy”. <https://www.excelatlife.com/articles/selfesteem.htm>. *Excel At Life: Pursuing Excellence in Life, Relationships, Sports and Career*. 2011. Erişim 06 Kasım 2024. <https://www.excelatlife.com/articles/selfesteem.htm>
- Gülşen, Doğukan Batur Alp. *Sporcularda Kendinle Konuşma ve Öz yeterlilik Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Burdur: Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Yüksek Lisans, 2016.
- Gürdoğan, Arzu. “Öğrencilerin Eğitimde Motivasyon Düzeyleri: Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Ortaca Meslek Yüksekokulu Örneği”. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 28/1 (2012), 149-165.
- Gürdoğan, Eylem vd. “Hemşirelik Öğrencilerinin Araştırmaya, Gelişmelere Yönelik Farkındalık ve Tutumları ile Akademik Motivasyon Düzeyleri Arasındaki İlişki”. *Research Articles* 11/2 (2021), 339-347.
- Kalkan, Ümit. *Din Hizmetlerinde Etkili Konuşma ve Diksiyon*. Konya: Kitap Dünyası, 2023.
- Kantarıcı, Mehmet. “Öğretmen Adaylarının Konuşma Becerisine Yönelik Öz Yeterlik Algıları”. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 3/2 (2014), 174-195.
- Karacan, Sümeyra Bilecik. “İslami İlimler Fakültesi Öğrencilerinin Akademik Motivasyonları ve Algıladıkları Okul İklimi İlişkisi (Selçuk Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Örneği)”. *Cumhuriyet İlahiyat Dergisi* 26/3 (2022), 1143-1160.
- Katrancı, Mehmet - Melanlıoğlu, Deniz. “Öğretmen Adaylarına Yönelik Konuşma Öz Yeterlik Ölçeği: Geçerlik Ve Güvenilirlik Çalışması”. *The Journal of Academic Social Science Studies* 6/6 (2013), 651-665.
- Karasar, Niyazi. *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yay., 2012.
- Keller, John M. “How to Integrate Learner Motivation Planning into Lesson Planning: The ARSC Model Approach”. *Handbook of Human Performance Technology: Improving Individual and Organizational Performance Worldwide*. ed. Harold D. Stolovitch - Erica J. Keeps. San Francisco: Jossey-Bass Pfeiffer, 1999.
- Muallimoğlu, Nejat. *Hitabet Konuşma Sanatı*. İstanbul: Avcıol, 2011.
- O’Connell, Brian. *Aspects of Learning*. London: Routledge Library, 1st Edition., 2014.
- Osmanoğlu, Cemil. “Hitabete Giriş”. *Hitabet ve Mesleki Uygulama*. ed. Süleyman Akyürek. Ankara: Bilay, 2018.

- Özcan, Zeynep - Karaca, Faruk. "A study on relationship between academic motivation and psychological well-being in students of theology faculty". *İlahiyat Tetkikleri Dergisi* 50 (2018), 321-341.
- Özdemir, Emin. *Güzel ve Etkili Konuşma Sanatı*. İstanbul: Remzi Kitabevi, 2. Baskı., 1992.
- Özden, Mehtap. "Türkçe Öğretmeni Lisans Öğrencilerinin Konuşma Becerisi Öz Yeterlikleri". *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi* 7/3 (2018), 1917-1930.
- Porter, Lyman W. vd. (ed.). *Motivation and Work Behavior*. Boston: McGraw-Hill/Irwin, 7. ed., 2003.
- Potur, Önder - Yıldız, Nurettin. "Konuşma Becerisi Alanında Yapılan Akademik Çalışmaların Eğilimleri." *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi* 5/18 (2016), 27-40.
- Stipek, Deborah. *Motivation to Learn: From Theory to Practice*. MA: Allyn&Bacon: Needham Heights, 2nd Edition., 1993.
- Tunç, Yunus vd. "Çocuk Gelişi Programı Öğrencilerinin Akademik Motivasyon Düzeylerinin İncelenmesi". 1-13. Iğdır Üniversitesi, 2018.
- Turan, İbrahim. "Theology Education in Turkey: An Overview of the Relationship Between Teaching Programs and Employment Opportunities". *İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 19/2 (15 Aralık 2017). <https://doi.org/10.26650/ilahiyat.2017.19.2.0014>
- Uçar, Recep - Bozkurt, Mustafa. "İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Dini Hitabet Öz Yeterlik Algılarına Yönelik Bir Araştırma". *Marife Dergisi* 21/2 (2021), 1109-1121.
- Uyulgan, Melis Arzu - Akkuzu, Nalan. "An Overview of Student Teachers' Academic Intrinsic Motivation". *Educational Sciences: Theory & Practice* 14/1 (2013). <https://doi.org/10.12738/estp.2014.1.2013>
- Uyulgan, Melis Arzu - Akkuzu, Nalan. "An Overview of Student Teachers' Academic Intrinsic Motivation". *Educational Sciences: Theory and Practice* 14/1 (2014), 24-32.
- Uyulgan, Melis Arzu - Akkuzu, Nalan. "Öğretmen Adaylarının Akademik İçsel Motivasyonlarına Bir Bakış". *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri* 14/1 (2014), 7-32.
- Ünal-Karagüven, M. H. "Akademik Motivasyon Ölçeğinin Türkçeye Adaptasyonu". *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri* 12/4 (2012), 2599-2620.
- Yalçın, Alemdar. *Türkçe Öğretim Yöntemleri ve Yeni Yaklaşımlar*. Ankara: Akçağ Yayınları, 3. baskı., 2012.
- Yıldız, Murat vd. "İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinde Durumluk- Sürekli Kaygı Düzeyleri ile Akademik Güdülenmeler Arasındaki İlişkinin İncelenmesi". *D.E.Ü. İlahiyat Fkültesi Dergisi* 25 (2007), 213-239.